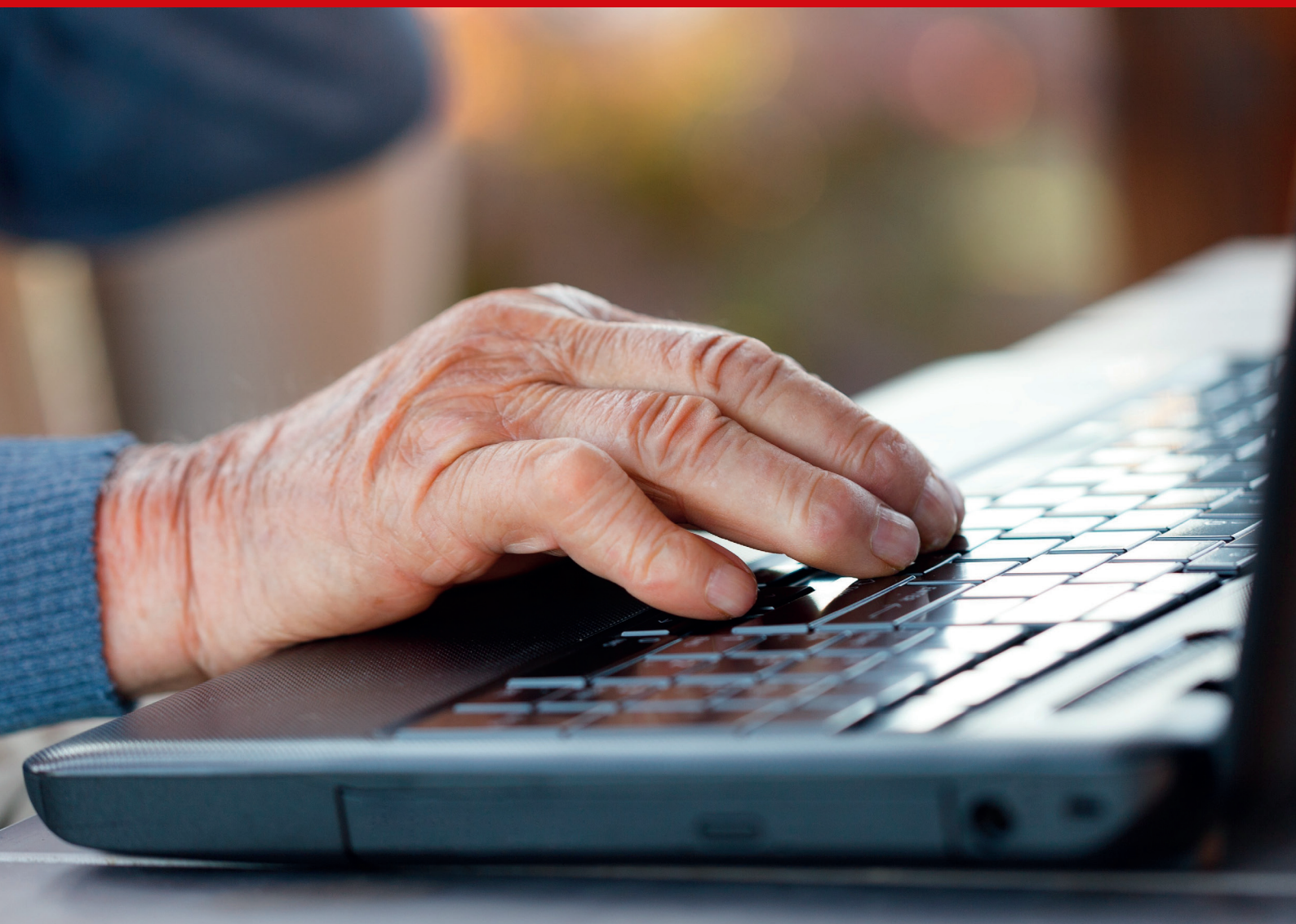
Bizkaia
nagusi intelligence center

Nagusi Intelligence Center - Behatokia
Txosten monografikoa

Nola hobetu teknologia digitalen erabilgarritasuna adinekoen artean?

Argitalpena:
NIC: Nagusi Intelligence Center
Aita Gotzon kalea, 37
3 eta 4 solairuak
48610 Urduliz Bizkaia
NIC@bizkaia.eus

Lankidetza:
Antares Consulting SL
Pl. d'Urquinaona, 6, Planta 10 Oficina A
08010 Barcelona info@antares-consulting.com

Argitalpen diseinua: CCyC

Nola hobetu teknologia digitalen erabilgarritasuna adinekoentzat?

Laburpen exekutiboa: Teknologia digitalen erabilgarritasuna adinekoentzat erronka handienetariko bat da zilarrezko ekonomia garatzeko. Txosten honek, sektore honetako enpresei erronka honi aurre egitea du helburu, lau modu desberdinetan: sarreran, adinekoentzako teknologia digitalen erabilgarritasun-maila ulertzeko aukera ematen duten funtsezko datuak azaltzen dira; analisiaren lehen zatian, gai honek zilarrezko ekonomiaren eragileentzat planteatzen dituen bost erronka nagusiak deskribatzen dira; bigarren zatian, erronka horiei zehazki erantzuteko sei estrategia mota aurkezten dira; azkenik, hirugarren zatian, estrategia horiek ezartzeko irtenbide batzuk eskaintzen dira.

Gako-hitzak: erabilgarritasuna, zilarrezko ekonomia, eten digitala, seniorrak

Aurkibidea

Sarrera: Eten digitala eta adinekoak 04or.

1. Erronkak 12or.

2. Estrategiak 20or.

3. Irtenbideak adinekoentzako teknologia digitalen erabilgarritasuna hobetzeko: zortzi kasu arrakastatsu 28or.

4. Ondorioak 36or.

5. Bibliografia 40or.

Bizkaia
nagusi intelligence center

SARRERA

ETEN DIGITALA ETA ADINEKOAK

Eten digitalaren fenomenoa eta haren osagaiak

Informazio eta komunikazioaren teknologiak (IKT) funtsezko elementuak dira zahartze osasungarri eta aktiborako. Teknologia hauek sarbidea ahalbidetzen dute, informazio, osasun, arreta medikoa eta parte-hartze sozioekonomikora, bai eta zahartu ahala ingurunean konpromisoa eta parte-hartzea sustatzen duten beste faktore batzuk ere (1). Interneterako sarbidean eta IKTetan dagoen desberdintasunari eten digitala deritzogu. Espazio digitalean jarduera eta zerbitzu gehiago sartu heinean, adineko pertsona batzuk zailtasunak dituzte jarduera eta zerbitzu horiek eskuratzeko, eta, beraz, murriztu egiten zaie gizartean osotasunean parte hartzeko duten eskubidea.

Jarduera eta zerbitzu digitalak eskuratzeko zailtasunek, gizartean osotasunean pate hartzeko eskubideari eragiten diote

Telekomunikazioen Nazioarteko Batasunak (2), Nazioarteko Batuen Erakundearen (NBE) mendeko erakundeak, duela urte batzuk ezarri zuen Sarbide Digitalaren Indizea (IAD), 5 kategoria aldakorretan oinarrituta:

1. Kalitatea
2. Azpiegitura
3. Ezagutza
4. Eskuragarritasuna
5. Erabilera

COVID-19aren pandemian adinekoek aurkitutako zailtasunek, agerian uzten dute gainerako herritarrekin dagoen eten digitala. Lehen konfinamenduetatik, digitalizazioak hazkunde esponentziala izan du, eta arlo edo sektore guztietan agertu da. Testuinguru horretan, adineko pertsonak, non haien ezagutza teknologikoak txikiagoak dira, ez baitira jatorri digitalekoak, teknologia horiek nola erabili ikasten hasi dira, baina oraindik bide luzea dago egiteko.

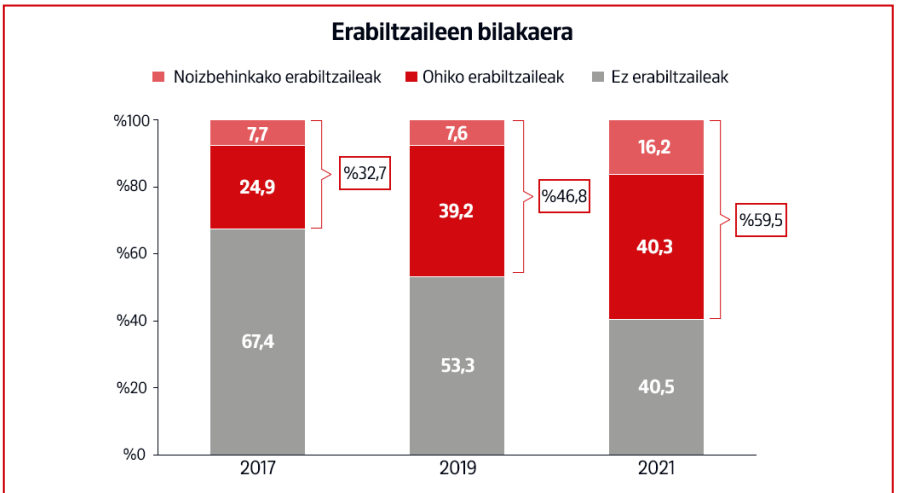
Duela gutxi, hainbat ikerlanek agerian utzi dute Estatuko eten digitalak adinekoen artean dituzten ezaugarriak. Estatistikako Institutu Nazionalaren (EIN) Etxeko IKTen ekipamenduari eta erabilerari buruzko inkestak (3) eta Espainiako Pentsiodun eta Jubilatuen Batasun Demokratikoak egindako Arrakasta digitalari eta adineko pertsonei buruzko barometroak (4), Estatuko adinekoen arteko eten digitalaren erradiografia egiteko aukera ematen du.

Adinekoen eta mundu digitalaren arteko interakzioa igotzen ari da pixkanaka

Adinekoen erabilera gero eta handiagoa da, baina oraindik ez da nahikoa

Adinekoen eta mundu digitalaren arteko interakzioa igotzen ari da pixkanaka. EINeren (3) azterlan batek baieztapen horri eusten dioten datuak eskaintzen ditu. Azterlana argitaratu aurreko hiru hilabeteetan, 74 urtetik gorako pertsonen %27,9k Internet erabili zuen, hau da, 1,2 milioi pertsonak; 2019an, berriz, %23,4k. Baina EINren inkestak (3) erakusten du Internet erabiltzen duten adinekoen %17,1ek bakarrik erabiltzen duela egunero.

UPDren Barometroaren arabera, igo egin da IKTen ohiko erabiltzaileen ehunekoa adinekoen artean, %40,3ra iritsi arte.

ITURRIA: eten digitalari buruzko txostena

Kontsumitzaile Seniorren II. Barometroak (5) adinekoen eta mundu digitalaren arteko interakzioa pixkanaka hazten ari dela dio. Izan ere, Barometroak adierazten du 55 urtetik gorakoen %60a baino gehiagok egunero erabiltzen duela Internet, 2017an 6,2 milioi pertsona izatetik 2020ko urtarrilean 9 milioi izatera igarota.

Adinekoen artean, IKTen erabilera ohikoena bi jardueratan oinarritzen da:

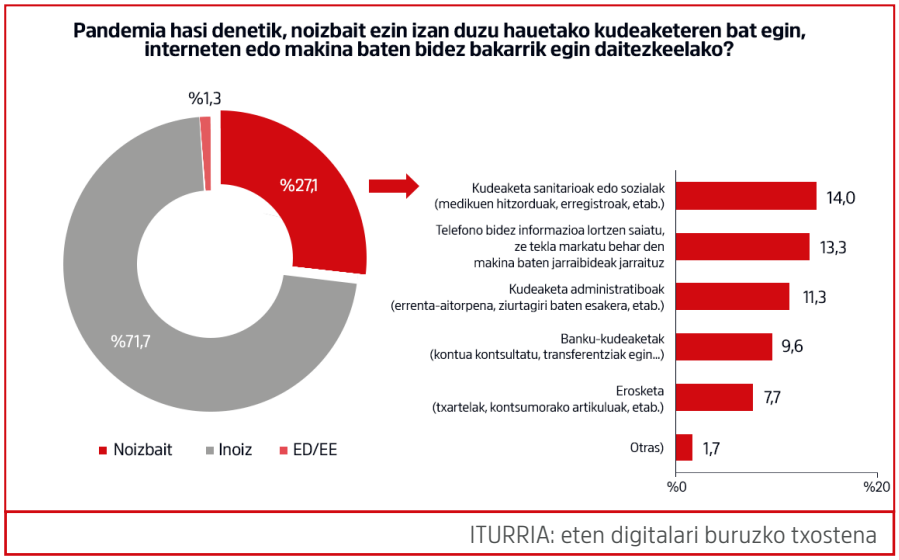
- Senideekin eta lagunekin mezuak trukatzea (%85)
- Informatu eta prentsa irakurri (%81)

Eta nabarmen murrizten da gainerako jardueretan:

- Banku Kudeaketa (%54)
- Kudeaketa sanitarioak eta sozialak (%50)
- Administrazio-kudeaketak (%38)
- Erosketak online (%37)

Zerbitzu digitalak eskuratzeko zailtasunak

UDP Adinekoen txostenaren arabera (4), "Internet erabiltzen ez duten hamar adinekotik ia hiruk diote ezin izan zutela eguneroko kudeaketaren bat egin, internet edo makina baten bidez bakarrik egin zitekeelako (%27,1)".

ITURRIA: eten digitalari buruzko txostena

Kanal digitalen bidezko sarrera bakarrak, adikoentzat zailtasunak erakarri ditu:

- Kudeaketa sanitarioak edo sozialak burutu
- Telefono bidez informazioa lortzea, makina baten jarraibideak jarraituz
- Administrazio-kudeaketak egitea
- Banku-kudeaketak egitea
- Erosketak online egitea

Internet erabiltzen ez duten hamar adinekotik ia hiruk diote ezin izan zutela eguneroko kudeaketaren bat egin, Internet bidez bakarrik egin ahal zirelako

Lotura dago eten digitalaren, estatus sozioekonomikoaren, generoaren eta adinaren artean

Erabilera eta sarbide desberdintasunak adinekoen artean

Adinekoen eta gizarte osoaren arteko eten digitalaz gain, adinekoen talde barruan ere eten digitalak daude.

Txostenaren arabera (4), IKTak eskuratzeko aukera handiagoa dute gizonek, 74 urtetik beherakoek, unibertsitate-ikasketekin eta diru-sarrera handiagoak dituztenek. Beraz, lotura dago eten digitalaren, estatus sozioekonomikoaren, generoaren eta adinaren artean.

Izan ere, prestakuntza digitalak behera egiten du adinarekin batera, askoz txikiagoa izanik 80 urtetik gorako pertsonen artean. Fenomeno horrek, berez, azaltzen du zergatik handitzen den urtero IKTen erabilera adinekoen artean: adineko gazte berriek areagotu egiten dute fenomeno hori estatistikoki.

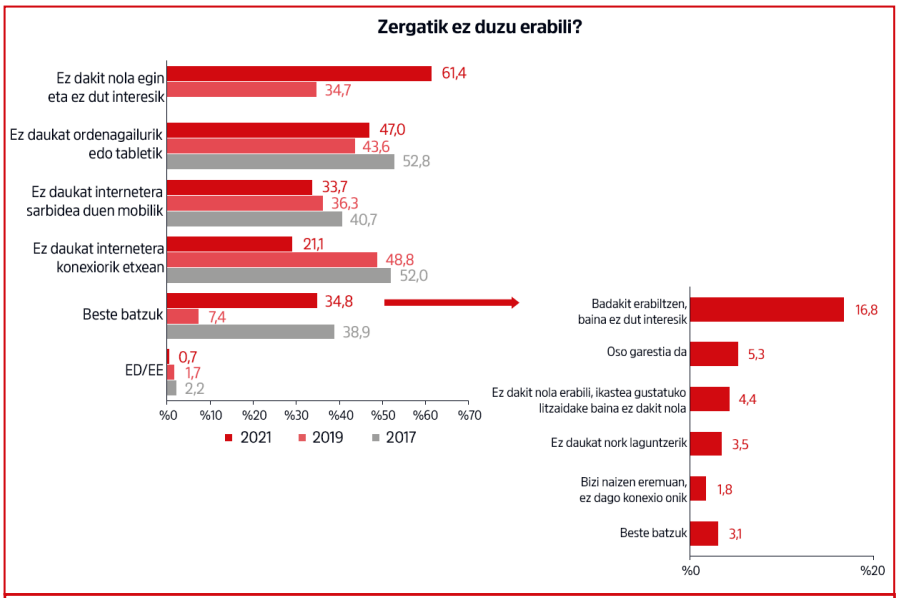
Baina, gainera, adin kronologikoa narriadura kognitiboarekin eta gaitasun sentsorialen narriadurarekin lotuta dago (ikusmena eta entzumena), eta horrek eten digitala areagotzen du adin handieneko pertsonen artean. Kaliforniako Unibertsitateak San Frantziskon duen Geriatria Dibisioak JAMA aldizkarian argitaratutako ikerketa baten arabera, 85 urtetik gorako pertsonen arteko eten potentziala 65-74 urtekoen artekoa baino zazpi aldiz handiagoa izan daiteke. Ildo berean, diru-sarreren ikuspegitik, UDPren txostenak nabarmentzen du ehuneko hori %58,9raino igotzen dela diru-sarrera txikiak dituzten pertsonen artean, eta horrek agerian uzten du eten digitalaren eta arrakala sozioekonomikoaren arteko lotura.

Azpiegiturei eta bizilekuari lotutako hesiak

Azpiegiturekin lotutako oztopoak garrantzitsuak izaten jarraitzen dute: landa-eremuan banda zabaleko interneterako sarbidea eta gailuak eskuratzeko aukerak kontuan hartu beharreko elementuak dira.

UDPren txostenak adierazten du zerbitzu digitalak eskuratzeko oztopo nagusia IKTak erabiltzeko trebetasunak eta interesa direla, baina hurrengo hiru arrazoiak azpiegiturekin eta gailuekin loturik daude:

- Gailu teknologikorik ez izatea: ordenagailua, tableta...
- Interneterako sarbidea duen smartphonik ez izatea
- Etxean interneteko konexiorik ez izatea

ITURRIA: eten digitalari buruzko txostena

Landa-inguruan interneterako sarbidea eta, zehazki, banda zabaleko sareetarako sarbidea, oztopo digital garrantzitsua da. UDPren dokumentu horrek adierazten du hiri handietan adinekoek IKTak gehiago erabiltzen dituztela (%48,0) udalerri txikietan bizi direnek baino (%33,6).

Landa-inguruan interneterako sarbidea eta, zehazki, banda zabaleko sareetarako sarbidea ere oztopo digital garrantzitsua da

Zer egin dezakete ekonomia zilarreztatuko enpresek eten digitala murrizten laguntzeko?

Monografiko honen helburuak

Adinekoek mundu digitalean sartzeko erakusten hari diren gero eta interes handiagoa eta orain arte ikusitako muga sozial, hezitzaile eta ekonomikoak ikusita, zer egin dezakete zilarrezko ekonomian diharduten enpresek eten digitala murrizten laguntzeko?

Gai hori jorratzeko, txosten honen lehen zatian, zilarrezko ekonomiaren eragileek adinekoentzako teknologia digitalen erabilgarritasuna hobetzeko dituzten erronka nagusiak planteatzen dira. Bigarren zatian, erronka horiei erantzuteko estrategia ohikoenak azaltzen dira. Azkenik, hirugarren zatian, estrategia horien egingarritasuna erakusten duten Estatuko eta nazioarteko proiektu arrakastatsuak aztertzen dira.

.

Bizkaia
nagusi intelligence center

1. ERRONKAK

65 urtetik gorako biztanleak 15 urtetik beherakoak halako bi izan daitezke 2050ean

Teknologia berriak ezagutzen dituzten adinekoak gero eta gehiago badira ere, oraindik bide luzea dago egiteko eta erronkei interbidea bilatzeko. Adinekoek, egungo teknologien erabilera ezagutzen ez dutenez, digitalki baztertuak izateko aukera handiagoa dute eta, ondorioz, oztopo digitalei aurre egin behar diete ondasunen eta zerbitzuen online bidezko kudeaketen ezarpenarekin (6). Oztopo horiek ingurunearekiko lotura eza ere eragiten dute, nahi gabeko isolamendua areagotuz (3): Isolamendu hori oso lotuta dago adinekoen depresioarekin, tristurarekin, larritasunarekin eta bizi-kalitate txarraren beste sintoma batzuekin (7).

Beraz, jarraian, adinekoek teknologia digitalak hobeto erabiltzeko gainditu beharreko bost erronka nagusiak aurkezten dira:

- Mundu digitalaren ezagutza eta erabilera
- Zibersegurtasuna bermatzea
- Adinekoen parte-hartzea
- Datuen babesari buruzko legariaren aprobetxamendua
- Azpiegiturak indartzea

a. Ezagutza eta ikaskuntza sustatzea

Teknologia digitalak ez ezagutzeak autoestimu eta konfiantza falta eragiten du. Sentimendu horrek adinekoek laguntza eskatzea eragozten du, eta horrek haien isolamendu teknologikoa areagotzen du (8). Faktore mugatzaileak gainditzea (9) da kontuan hartu beharreko erronka nagusia. Gai honetan hezkuntzarik ez izatea eta interesik ez izatea, kasuen % 60an baino gehiagotan, adinekoek internet ez erabiltzearen arrazoi nagusiak dira (4).

Adinekoen ia %90ek ez du tresna digitalen erabilerari buruzko prestakuntzarik jaso (4). Proiekzio demografikoak kontuan hartuta, 65 urtetik gorako biztanleriak 2050ean 15 urtetik beherakoa bikoiztu dezakeela iragartzen dutenak, informatika-materialaren eta teknologia berrien eskariaren beherakada handia gerta daiteke, seniorren trebetasun digitalak hobetzen ez badira.

Zenbait erakunde publiko adinekoei zuzendutako formakuntza digitaleko prestakuntzak proposatzen hasi dira

World Economic Forumean (10) argitaratutako artikulu batek nabarmentzen duenez, Txina bezalako herrialdeek, 2050ean 65 urtetik gorako biztanleria osoaren %30 hartuko dutela aurreikusten duenak, kontzientziatzen hasi dira biztanle zaharrenak formatzeko beharraz. Artikuluak kasu zehatzak nabarmentzen ditu, COVID-19aren pandemiak agerian utzitakoak, non adineko pertsonek diskriminazioa eta abusuak jasan zituzten azken teknologiekin egunean ez egoteagatik. Nabarmentzekoa da emakume batek ezin izan zuela osasun-arretarik jaso mugikorrean contactless ordainketa-aplikaziorik ez zuelako, edo gizon bat garraio publikoko autobus batetik jaistera behartu zutela, COVID-19 pasaportea ez zeramalako telefonoan, teknologia berriekin bateragarria ez zelako.

Muturreko egoera horiei aurrea hartzeko, zenbait erakunde publiko formakuntza digitaleko prestakuntzak proposatzen hasi dira. Adibidez, Nafarroako Gobernuak finantzatutako Urrutiko Hezkuntzarako Unibertsitate Nazionalak (UNED) adinekoei zuzendutako ikastaroak sustatzen ditu, teknologia berrietan prestatzeko eta parte-hartzaileei tresna eta baliabide digitalak emateko.

Beste adibide bat JD enpresa da, Txinako e-commerce enpresa multinazionala, 2020an adinekoei laguntza digitala emateko zerbitzu ugari martxan jarri zituena: adinekoei beren denda fisikoetan erosketak modu digitalean egiten laguntzen dieten langileak izatetik, ZTErekin (Txinako telekomunikazio-enpresa) lankidetzan adineko pertsonentzat bereziki diseinatutako telefono mugikor bat sortzera, telelaguntza funtzio integratuekin eta telemedikuntzara azkar sartzeko funtzioekin. JDk adinekoentzako prestakuntza-eskolak ere antolatu zituen, erosketa digitaletarako teknologia berrien erabileran trebatzeko (hala nola QR kodeen erabileran, aplikazioak deskargatzean eta hitzordu medikoak modu birtualean eskatzeko moduan). Horrekin, JDk nabarmendu zuen 2020an 65 urtetik gorakoen erosketa-bolumena handitu egin zela e-commerce plataformetan, zilarrezko ekonomiaren hazkundea sustatuz.

Beraz, teknologia digitalak etengabe ikastea seniorrak ahalduntzeko tresna da. Agudoren (11) arabera, adinekoen zentroetan teknologia berriak erabiltzeko arrazoi nagusia jardueren eskaintza berriak aurkitzea eta topagunea izatea da. Artikuluak nabarmentzen du, gainera, elkarrizketatutako pertsonen %94,4k egokitzat jo zuela zentro sozialak informazioaren eta komunikazioaren teknologien sustatzaile gisa jardutea. Formakuntza horrek funtzionamenduan mantentzen du pertsonaren garuna, osasuntsu egoteko hornitzen du, eta gizartean trebe eta konprometituta egoten laguntzen du. Gainera, bere bizi-kalitatea hobetzeko aukera eskaintzen dio, kultura berriak eta ezagutza berriak eskuratuz (7).

Zibersegurtasunak lasaitasuna ematen du, larritasunak kentzen ditu, inguruan konfiantza sortzen du eta oztopoak gainditzea errazten du

b. Zibersegurtasuna bermatu

Adinekoen formakuntza digitala errazteko, zibersegurtasuna funtsezkoa da; izan ere, lasaitasuna ematen du, larritasunak kentzen ditu, inguruan konfiantza sortzen du eta oztopoak gainditzea errazten du (7). Izan ere, zibersegurtasuna giza eskubide bat da, eta pribatutasuna, informazio-baimena eta autonomia bermatuko dituzten politiken bidez ziurtatu behar da (6).

Bereziki, sarean ematen den adin-aniztasunak neurri zehatzak eskatzen ditu, sortzen ari diren desinformazio arriskuak, delitu zibernetikoak eta segurtasun- eta pribatutasun-arazoak saihesteko (1). Adibide gisa, CISA zibersegurtasunerako agentzia amerikarrak hezkuntza-gida bat argitaratu du adinekoak prestatzeko duen atarian. Gida horretan, Internet eta beste baliabide digital batzuk erabiltzen hasten diren adinekoen segurtasuna bermatzeko funtsezko puntuak nabarmentzen dira.

Jardunbide egokien gomendio horiek 10 funtsezko puntutan laburbiltzen ditu Protect seniors online webguneak:

- Pasahitz landuak eta seguruak sortu
- Egiaztapen bikoitzeko prozesuak gehitu kontu digital guztietan
- Mezu elektronikoen inguruan pentsatu aritu aurretik abisu maltzurrekin

Senior pertsonen parte-hartze digitala errazteak adierazi nahi du irtenbideak aurkitzea haien arteko eta gainerako belaunaldiekiko elkarrekintza sustatzeko

- Zalantzarik izanez gero, maltzurrak izan daitezkeen mezu edo mezuak ezabatu
- Edukiak kontu handiz partekatzea eta kokapena partekatzearen saihestea
- Segurtasun-softwareak erabiltzea
- Interneteko bilatzailearen segurtasun-parametroak egokitzea
- Ordenagailuaren segurtasun-firewall-a erabiltzea
- Erabilera amaitzean saioa ixten dela ziurtatzea
- Behar denean, senideei edo lagunei laguntza eskatzea

c. Parte-hartzea erraztea

Parte-hartze digitala baliabide digitalak eta IKTak tresna gisen erabilera da, herritarren parte-hartzea errazteko asmoz.

Teknologiek emandako parte-hartzerik gabe, esklusio digitala gerta daiteke eta, gainera, zahartze aktiboa eta osasungarria zailtzen da (6). Senior pertsonen parte-hartze digitala errazteak haien arteko eta gainerako belaunaldiekiko elkarrekintza sustatzeko irtenbideak aurkitzea esan nahi du, baita teknologia digitalekin aktibo ez egotea saihestea ere.

World Economic Forumetik (10) arreta berezia eskaintzen zaio adinekoentzako teknologia inklusiboak diseinatzearen garrantziari. Gainera, parte-hartze digitalerako bost oztopo aipatzen dira, eta horiek gainditu egin behar dira adineko biztanleen artean integrazio handiagoa lortu nahi bada:

- Tresnaren diseinua eta erabiltzaileen esperientzia
- Tresnak erabiltzaileentzat duen interesa
- Tresna erostearen kostua, teknologia hori eskuratzeko metodoaz gain.
- Tresna instalatzeko edo erabiltzeko metodoa.
- Teknologia horrek eskaintzen duen konfiantza eta pribatutasuna

Oztopo horiek gainditzea lortzen denean, inklusio digitala errazagoa da eta adinekoek teknologia erabiltzea errazten du. Ondorioz, parte-hartze digitalak belaunaldien arteko gizarte loturak indartzen ditu eta adinekoen autoestimua indartzen du. Gizarteari laguntzen diotela sentitzen duten seniorrak gazteago sentitzen dira, beldur gutxiagorekin, fidakorrago eta ausartago, eta ez hain isolatuta (7).

DBLOak zaildu egin dezake publiko jakin bati egokituagoak dauden teknologiak garatzea, erabiltzaileen datuak biltzea mugatzen baitu

d. Datuen babesari buruzko legediaz baliatzea

Datuen babesari eta eskubide digitalen bermeari buruzko 3/2018 Lege Organikoak (DBLO) informazio pertsonalaren tratamenduari irtenbidea eman nahi dio, edozein plataforman izanik (12). Gainera, Datuak Babesteko Espainiako Bulegoari (AEPD) esleitzen dio legearen kontrola, eta arau hausteak zigortzeko ahalmena. Horrela, datu pertsonalen tratamendu osoa edo partziala automatizatuta edo ez ematea saihesten du. Hala ere, aldi berean, Datu Pertsonalak Babesteko Lege Organikoak zaildu egin dezake publiko espezifiko bati egokituagoak dauden teknologiak garatzea, erabiltzaileen datu bilketa mugatzen baitu.

Indarrean dagoen legediak zailtasunak ezezik, adinekoentzako onurak ere badakartza. Adibidez, azaroaren 12ko 1494/2007 Errege Dekretuaren artikulu batzuk, desgaitasunen bat duten pertsonek teknologiak eskuratzeko oinarrizko baldintzei buruzkoak, adinekoei zein desgaitasunen bat duten pertsonei aplikatzen zaizkie:

- 8.1 artikuluaren arabera, administrazio publikoek erabiltzen dituzten ekipo informatikoak eta ordenagailu-programak erabilerrazak izan behar dira adinekoentzat eta desgaitasunen bat duten pertsonentzat.
- 8.2 artikuluak nabarmentzen duenez, "sentsibilizazio- eta hedapen-neurriak sustatu beharko dira, ekipo informatikoen eta ordenagailu programen fabrikatzaileek beren produktuetan eta zerbitzuetan irisgarritasun eta guztiontzako diseinu irizpideak txerta ditzaten [...], adinekoei eta desgaitasuna duten pertsonei informazioaren gizarterako sarbidea errazteko."

Sektore publikoan zein pribatuan egindako etengabeko lanari esker, azpiegitura hobetu egin da urteetan zehar

e. Azpiegitura indartzea

Azpiegiturak konexio digitalen oinarria eta aukera ezartzen ditu. Horrela, planteatutako erronkak gainditzeko aukera ematen du. Sektore publikoan zein pribatuan egindako etengabeko lanari esker, azpiegitura hobetu egin da urteetan zehar. Hobekuntza hori agerian geratzen da Gizarte Eskubideen Ministerioak eta Agenda 2030ek Eten Digitalari buruzko Txostenean (4) emandako adierazleetan.

2021ean, internet erabiltzen zuten adinekoen ehunekoa %59,5era iristen zen (%50etik behera 2019an eta % 32,7tik behera 2017an). COVID-19ak bultzatuta, aldizkako tresna digitalen erabilerak gora egin du. Hala ere, interneteko sarbiderik ez izateak %29,1ean kasuetan, oraindik ere ez erabiltzeko arrazoia da (2017ko %52arekin alderatuta). Banda zabaleko interneteko zerbitzua sendoa eta eskuragarria izan behar da (13), bereziki landa-eremuetan, adineko pertsonen ehuneko handi bat bertan bizi baita.

Emaitza horiek, nahiz eta positiboak izan bere bilakaeragatik, erakusten dute oraindik ere sufritzen ari den biztanleriaren segmentu bat dagoela, tresna digitaletarako sarbide egokirik ez duelako, baliabide ezak ere indartuta. Eten Digitalari buruzko Txostenaren arabera (4), 2021ean, gastu-ahalmen nahikoa ez duten pertsonen %58,9k ezin izan du eguneroko kudeaketaren bat egin, gaitasun ekonomiko orekatua duten pertsonen %27,1ekin eta gastu-ahalmen handia duten pertsonen %17,9rekin alderatuta.

Azpiegiturak hobetzeko prozesuak kostu handia du, eta denbora asko behar izaten da horiek ezartzeko. Horregatik, Gizarte Eskubideen Ministerioaren inkestan parte hartu zuten adinekoen bi herenek uste dute administrazio publikoetan, zerbitzu publikoetan eta bankuetan edo zerbitzu-enpresetan aurrez aurreko laguntzaren bat edukitzeak beraien kudeaketetan lagunduko lukeela.

Bizkaia
nagusi intelligence center

2. ESTRATEGIAK

Adineko pertsonentzako erabilgarritasun erronkek enpresa-ekosistema egokia sortzea eskatzen dute

Adinekoentzako teknologia digitalen erabilgarritasunak sortzen dituen erronkak hain dira anitzak eta elkarren mendekoak, beharrezkoa dela enpresa-ekosistema egokia sortzea, publiko espezifiko horrek teknologia horiek bereganatu ahal izateko. Ekosistema hori ezin da berez sortu. Hori eraikitzeko, estrategia osagarri batzuk ezarri behar dira, erabilgarritasunaren oinarrizko faktoreen gainean aldi berean jardun ahal izateko. Beraz, zilarrezko ekonomiako eragileek erabilgarritasun hori hobetzeko lantzen dituzten estrategia zehatzak oso konplexuak izaten dira askotan.

Nahiz eta konplexutasun hori existitu, sei estrategia posible identifika daitezke, antzeko baliabide motak mugiarazten dituztenak eta lehetasunez erabilgarritasunean oinarritzen direnak. Estrategia horiek honako hauek dira:

- Teknologien ezagutza
- Tresnak erabiltzeko laguntza teknikoa
- Tresna digitalen diseinua egokitzea
- Komunikabideak
- Komunikazio-azpiegiturak
- Inklusio digitalerako politika publikoak

Jarraian, jarraibide estrategiko horietako bakoitza modu desberdinean azalduko da, logika ezberdinak dituzten oinarriak ulertu ahal izateko. Monografia honen hirugarren atalean, estrategia horiek arrakastaz konbinatzen dituzten irtenbide praktikoen adibideak aurkeztuko dira.

a. Formakuntza eskaintzea

Adinekoentzako teknologia digitalen erabilgarritasuna hobetzeko estrategia posibleetako bat alfabetatze digitaleko prestakuntzak eskaintzea da (1). Edix prestakuntza digitaleko eskolaren arabera, alfabetatze digitala honela defini daiteke: “pertsona batek ingurune digital batean zeregin desberdinak egiteko duen gaitasuna. Trebetasun horren barruan sartzen da informazioa aurkitzeko, ikertzeko eta aztertzeko gaitasuna, bai eta edukiak lantzeko eta proposamenak diseinatzeko gai izateko ahalmena ere, bitarteko digitalen bidez” (14). Prestakuntza mota hau aurrez aurre eman ohi da, edo lineako plataformen edo aplikazioen bidez (13).

Alfabetatze digitaleko estrategiek adinekoen autoestimua eta autonomia hobetzeko aukera ematen dute

Alfabetatze digitaleko estrategiek adineko pertsonen autoestimua eta autonomia hobetzeko aukera ematen dute. COVID-19aren ostean egindako ikerketa baten arabera, adinekoek komunikazioan familiekiko independenteak izan nahi dute eta bizitza modernoan integratuta sentitu (8). Azterlan horrek berretsi egin zuen, halaber, publiko horren beharrak era askotakoak zirela, eta premia horietara egokitutako ikasgaiak ematearen garrantzia, banakako ikaskuntza lortzeko. Ikerketaren arabera, esperimentazioaren ondorioz, prestakuntzaren ostean mundu digitalean barneratzen jarraitzeko motibazioa areagotu egin zen.

Banakako ikaskuntza lortzeko, helduentzako alfabetatze digitaleko programak diseinatzeko funtsezko zenbait puntu hartu behar dira kontuan (15):

- Prestakuntzaren aurretik, gaitasun digitalak eta parte-hartzaileen aurretiko jarrera aztertzea.
- Mundu digitalean integratzeko dituzten motibazioak identifikatzea, baita teknologia digitalen erabilera ere.
- Parte-hartzaileen artean jarduerak sustatu
- Parte-hartzaileek lortutako ikaskuntzen erabilera ebaluatu

Adinekoen etengabeko ikaskuntza digitala sustatzeko, unean uneko prestakuntza-ikastaroez gain, belaunaldien arteko dimentsioa funtsezko elementua da, belaunaldi gazteenek pertsona seniorrei lagun diezaieketelako haien inklusio tekniko eta praktikoan (1). Belaunaldien arteko lankidetza hori laguntza teknikoko modu bat izan daiteke, aldizkakoa ez dena, prestakuntzaren osagarria baizik.

b. Laguntza teknikoa ematea

Senioren inklusio teknologikoaren funtsezko elementuetariko bat eskaintzen zaien euskarri teknologikoa da (13). Urrutiko komunikazioa, telefonoz, bideokonferentziaz edo posta elektronikoz, egoera jakin batzuetan eta entrenamendu egoki batekin, eraginkorra izan daitekeen tresna bat da (16). Hala ere, ezin du aurrez aurreko arreta erabat ordezkatu, presentzialtasunak garrantzitsua izaten jarraitzen baitu adinekoen artean (17, 18).

Laguntzeko modua edozein izanik ere, pertsona seniorrei zuzendutako euskarri teknikoak eragiketa digitalak beren kabuz egitea lortu behar du, haien ordez egin beharrean (19). Horretarako, hiru taktika erabilgarri proposatzen dira adinekoei egokitutako laguntza digitaleko estrategia bat garatzeko (19):

- Helburua ulertzea. Edozein laguntza eman aurretik, funtsezkoa da laguntza jasotzen duen pertsonari galdetzea zer lortu nahi duen teknologiarekin. Gogoratu behar da adinekoek ez dutela beti ondo menderatzen teknologia berriekin lotutako hiztegia. Lehen urratsa, beraz, beren beharrak modu errazean adierazten laguntzea da.
- Alferrikakoa dena ezabatzea. Senior asko galduta sentitzen dira pantailetan informazio ugari ikusten dutelako. Beraz, gailu digitalen erabilera asko sinplifikatzeko, komeni da erabilgarri izan dakizkiekeen aplikazioak irakastea eta gainerakoak alde batera uztea.
- Beldurra gainditzea. Adineko pertsona batzuek beldurra edo izua sentitzen dute eroso sentitzen ez diren teknologia baten aurrean. Egoera horri aurre egiteko, laguntza ematen duen bere inguruko pertsonak une oro lasai dagoela ziurtatu behar du, eta bere helburua lortzeko jarraitu behar dituen eragiketen kopurua minimizatu behar du.

Seniorrei zuzendutako euskarri teknikoak eragiketa digitalak beren kabuz egitea lortu behar du, haien ordez egin beharrean

Euskarri teknikoko lana ere pertsona seniorrek erabiltzen duten gailu digitalaren araberakoa da. Beraz, gailu digitalen diseinua publiko horren behar espezifikoetara ondo egokitzeak laguntza tekniko ona ematea errazten du.

c. Diseinua egokitzea

Galvezek azpimarratzen duen bezala (17), adineko pertsonei egokitutako teknologiak asmatzea "botoi handiak eta soinu altuak dituzten gailuen diseinuaz harago doa." Egia da teklen edo letren tamaina kontuan hartu behar dela helduek tresna digitalak automatikoki baztertzea saihesteko, ezinezkoa zaielako sartzea. Hala ere, gerontoteknologia edo AgeTech ez da pertsona seniorrentzako gailu digitalak diseinatzera mugatzen, haiekin batera baizik.

Gerontoteknologia edo AgeTech ez da mugatzen pertsona seniorrentzako gailu digitalak diseinatzera, haiekin baizik

Adinekoentzako gailu mugikorren adopzioari buruzko literatura zientifikoaren aldizkari sistematikoan, Aranha et al. (20) nabarmentzen dute adineko erabiltzaile-taldeekin diseinatutako produktuak eskuragarriagoak direla publiko horrentzat. Kodiseinuak aukera ematen du adin tarte horretarako teknologia digitalen erabilera mugatzen edo eragozten duten oztopo fisikoak eta kognitiboak hobeto ulertzeko eta konpontzeko.

Ondorio horrek adierazten du diseinua egokitzeko estrategiak berekin dakarrela gailu digital bakoitzari dagokion erabilgarritasuna aztertzea. Hala ere, Aranha et al. (20) produktu digitalen ezaugarri komun batzuk aurkitu dituzte, adinekoek erraz bereganatu dituztenak:

- Gailu eramangarriak dira praktikoenak seniorrentzat, kontuan hartuta mugikortasunaren garrantzia handia dela haien artean. Ondorioz, gailu handienak ez dira nahitaez erabilgarrienak. Garrantzitsuena ez da aparatuen tamaina, haien irisgarritasuna baizik. Horrela, adibidez, ahots-kontroleko edo zoomeko funtzioek gailu digitalen erabilera sinplifikatu dezakete teklatuak edo pantaila handiak baino gehiago.
- Gailuen interfazeek ahalik eta intuitiboena eta minimalistena izan behar dute. Adinekoentzako produktu digitalen diseinatzaileek gogoratu behar dute adinak funtzio kognitiboetan ere eragiten duela. Beraz, senior pertsonei zuzendutako dispositiboek ahalegin mental minimo bat eskatu behar dute.
- Kontzepzioaz harago, senior erabiltzaileen esperientzia jasotzea funtsezkoa da haiek erabil ditzaketen produktuak garatzeko. Horrek gailu digitalen enpresa hornitzaileek komunikabideak bilatzea eskatzen du, erabiltzaileek etengabe parte har dezaten beren produktuen diseinuan.

Ondorioz, senior pertsonei egokitutako gailu digitalen diseinuan aurrera egiteak mundu digitaleko enpresen eta adineko biztanleen arteko komunikazioa indartzea dakar.

d. Komunikatzea eta zabaltzea

Seniorrenganako komunikazio-estrategiek aukera guztiak izan behar dituzte, tradizionalak zein digitalak

Seniorrenganako komunikazio-estrategiek adinekoek erabiltzen dituzten aukera guztiak izan behar dituzte, tradizionalak zein digitalak (21). Izan ere, telebista ikusteak belaunaldi nagusien entretenimendu jarduera gogokoena izaten jarraitzen du (22). Hala ere, ordenagailuaren, tabletaren eta smartphonearen erabilera adin-talde horretan ere orokortzen ari da (7).

Hedabideak edozein direla ere, adinekoentzako produktu espezifikoei buruzko komunikazioak edozein estigmatizazio mota saihestu behar du (23), eta horrek honako hau dakar:

- Adinekoei lotutako estereotipoak haustea
- Mendekotasun- edo ezjakintasun-posizioan jartzen dituzten irudiekin adinekoak ez infantilizatzea.
- Belaunaldien arteko elkarlan inklusiboa sustatzea, seniorrak gizarteko pertsona aktiboen kolektibo gisa tratatzeko.
- Adinekoentzako informazioaren hedapena ordutegi espezifiko batzuetara ez mugatzea, baizik eta etengabeko zabalkundea lehenestea

Orokorrean, MAPFRE Fundazioak (5) erakutsi zuen bezala, pertsona seniorrak informazio-kontsumitzaile handiak dira. Fundazioak Google erabili zuen 55 urtetik gorako pertsonen artean funtsezko bi joera detektatzeko.

Lehenengoa, gainerako adinekin alderatuta, gaurkotasunari buruz informatuta egoteko %40 probabilitate handiagoa dagoela. Bigarrena, gainerako adinak baino %40 gehiago litekeela negozioetako albisteen arloko irakurleak izatea. Horrela, albisteak, informazio zabaltzeko bide pribilegiatua bat dira zilarrezko ekonomian diharduten enpresentzat.

Landa-eremuetan telekomunikazio-azpiegiturak hobetzea funtsezko zutabea izan behar da adinekoen sarbide digitalari laguntzeko

e. Azpiegitura fisikoak eta digitalak hobetzea

Adin handieneko biztanleriaren zati handi bat landa-eremuetan bizi da, non azpiegitura digitalak gehienetan kalitate eskasagokoak diren, eta hori oztopo bat izan daiteke teknologia digitalak erabiltzeko. Beraz, adineko pertsonen sarbide digitalari lagundu ahal izateko, landa-eremuetako telekomunikazio-azpiegiturak hobetzea funtsezko zutabea izan behar da estrategia mota horietan.

Ikuspegi horretatik, azpiegitura digitalak garatzeko esparru estrategikoaren adibide ona da España Digital 2025 Plana (25). Eraldaketa Digitalaren Europako Planak bultzatuta, plan honen lehen helburua da "biztanleen % 100entzat konektibitate digital egokia bermatzea, landa-eremuen eta hiri-eremuen arteko eten digitala desagerpena sustatuz" (4). Plana adinekoengan bereziki oinarritzen ez bada ere, helburu hori lortzeak teknologia digitalen erabilera erraztuko luke adin-talde horretan.

Izan ere, planak banda zabaleko komunikazio-azpiegiturak indartzea aurreikusten du landa-eremuetan, hirietako gune historikoetan eta industria-eremuetan. Gainera, planak 5G teknologia hedatzen jarraitzeko neurriak jasotzen ditu, non Estatua lider gisa kokatzen den Europan. Azkenik, planak teknologia digitalen erabilera mugatzen duten azpiegituren legediaren berrikuspena ere jasotzen du. Helburu horrekin, 2021ean Eskubide Digitalen Gutuna argitaratu zen. Gutun honen hamabigarren berdintasun-eskubideak ezartzen duenez, "politika publiko espezifikoak sustatu behar dira, sarbide-etenei heltzeko, adin-tarteen araberako desberdintasunetan oinarritutako balizko alborapen diskriminatzaileak kontuan hartuta, (...) gizarte-bazterkeria arrisku handiena duten kolektibo guztien herritartasun digitala eta gai publikoetan parte hartzea bermatuko da, bereziki adinekoena, bai eta ingurune digitalaren erabilera ere zahartze aktiboko prozesuetan."

Beraz, azpiegitura digitalen hobekuntza da pertsona seniorren inklusio digitala erraztu dezaketen politika publikoetako bat.

f. Gizarteratze digitalaren arloko politika publikoak sustatzea

Ekitate digitala lortzeko, ezinbestekoa da ikuspegi publiko-pribatua izatea

Erakunde bakar batek ezin ditu erronka horiek bere kabuz konpondu (21); beraz, ezinbestekoa da lankidetza eta ikuspegi publiko-pribatu bat ekitate digitala lortzeko.

World Economic Forumetik, prozesuan esku hartu behar duten eragile ezberdinak azpimarratzen dira eta inklusio digitala sustatzen nola lagun dezaketen erakusten duten adibideak ematen dira (21).

Horrela, Osasunaren Mundu Erakundearen (OME) 2020-2030erako ekintza-planean (26) estatu kideek hartu beharreko ekintzak zehazten dira. Ekintza horien artean daude, besteak beste:

- Ezagutza sortu, zahartzea ulertu eta belaunaldien arteko elkarrizketa sustatu
- Adinekoen gizarte-jarduera sustatu
- Alfabetatze digitalari buruzko prestakuntza, hezkuntza eta finantzaketa eskaintzea
- Etengabeko prestakuntzarako eta hezkuntzarako aukerak sustatu

OMEk ere konpromisoa hartzen du adinarekin lagun diren hirien eta komunitateen munduko sarea zabaltzeko, adinekoentzako zentroak sustatuz Nazio Batuen funtsak erabiliz.

OMEk sektore pribatuko bere aliatuei age-friendly kontzeptua sustatzeko eskatu die, baita informazioa trukatzea eta biztanleen hezkuntza erraztuko duten komunitateak garatzen laguntzeko ere. Laguntza hori teknikoa zein finantzarioa izan daiteke.

Adibiderik egokiena Txinako JD eta ZTEren arteko lankidetza da (10), non e-commerce enpresa batek eta telekomunikazio enpresa batek, bat egin zuten berrikuntza digitala eta adinekoen gizarteratzea sustatzeko, eta baita belaunaldien arteko komunikazioa errazteko pertsona zaharrenei egokitutako produktu batzuekin ere.

Bizkaia
nagusi intelligence center

3. IRTENBIDEAK

ADINEKOENTZAKO TEKNOLOGIA DIGITALEN ERABILGARRITASUNA HOBETZEKO: ZORTZI KASU ARRAKASTATSU

Dagoeneko kasu askok lortzen dute arrakasta adinekoek teknologia digitalen erabilgarritasunarekin lotutako erronkak ebaztean. Identifikatu diren zortzi proiektuek ez dute estrategia bat soilik egokitu, baizik eta horietako batzuen hibridoak izan dira. Hala ere, ekimen bakoitza erabilgarritasunaren garrantzian oinarritzen da, eta hori da bere ardatz estrategiko nagusia. Beraz, txostenaren lehen zatian azaltzen diren bost erronka nagusiei eman dakizkiekeen irtenbideak azaltzen dituztelako aukeratu dira proiektu horiek:

- Help Age Internationalek erakusten du nola hobetu daitekeen adinekoek teknologia digitalei buruz duten ezagutza prestakuntza, politika publikoen bidez.
- Laia Salomen lanak adierazten du adinekoentzako estimulazio kognitiboko aplikazio baten diseinuaren egokitzapenak, aukera ematen duela adin tarte horretan ikasteko gaitasunak hobetzeko.
- DEFINE proiektua zibersegurtasuna indartzeko prestakuntza estrategiaren adibide bat da.
- Adinekoen partaidetza gizartean nola sustatu erakusten du ExpertClick-ek, laguntza eta prestakuntza programen ondoren.
- Vincles BCNk gizarte-partaidetzaren erronka berari heltzen dio, baina ikuspegi desberdinetik: adinekoak harremanetan jartzen dituen aplikazio batekin irtenbidea aurkitzen saiatzen da.
- EmancipaTICek frogatzen du pertsona seniorrei teknologia digitalen erabileran ematen zaien laguntza teknikotik harago joan daitekeela, eta lege-laguntza ere jaso dezakeela.
- Orangek azaltzen du nola egokitu daitezkeen komunikazio-azpiegiturak adinekoen beharretara.
- 3S Senior Designek azpiegitura fisikoak adinekoen beharretara egokitzen ditu.

Identifikatu diren proiektuek ez dute estrategia bat soilik egokitu, baizik eta horietako batzuen hibridoak izan dira

HelpAgek adinekoei buruzko sentsibilizazio- eta prestakuntza-ekimenak eskaintzen ditu, belaunaldien arteko gizarte lagunkoia sortzeko

Ondorengo taulan, aurrez identifikatutako erabilgarritasun-erronkei aurre egiteko estrategia posibleak erakusten dituzten kasuak adierazten dira:

ERRONKAK	ESTRATEGIAK	KASUAK
Ezagutza eta ikaskuntza sustatzea	Formakuntza eskaintzea	Help Age International eta estimulazio kognitiboko app
Zibersegurtasuna bermatu	Laguntza teknikoa ematea	DEFINE proiektua, Emancipa TIC, eta Orange
Partaidetza erraztea	Diseinua egokitzea	ExpertClick eta Vincles BCN
Datuen babesari buruzko legeriaz baliatzea	Gizarteratze digitalaren arloko politika publikoak sustatzea	EmancipaTIC
Azpiegiturak indartzea	Azpiegitura fisikoak eta digitalak hobetzea	3S Senior Designs
	Komunikatzea eta zabaltzea	Orange

a. Help Age International

Help Age International 86 herrialdetan presentzia duen sare globala da, adineko pertsonen errealitatearekiko gizarte lagunkoia eta sentikorra eraikitzeko ekimen ugari gauzatzen dituena (27). Sareak, adinekoei buruzko sentsibilizazio- eta prestakuntza-ekimenak eskaintzen ditu, belaunaldien arteko gizarte lagunkoia sortzeko helburuarekin. Sarearen garrantzia bere proposamen multinazionalean datza, estatu

bakoitzaren beharretara egokituz, baina gutxien garatutako herrialdeetako adinekoen ahanztura instituzionaleko egoera ahaztu gabe.

HelpAge Espainia Estatuko Gobernuaren eta Imsersoren laguntzarekin sortu zen. Honako hauek dira gaur egun eskuragarri dauden ikastaro birtualetako batzuk (2022ko maiatzaren 30ean): adineko emakumeak, tratu ona eta eskubideak, behar soziosanitarioak dituzten adinekoen eskubideak eta tratu ona, edo adinekoen eskubideak eta tratu ona nazioan eta nazioartean (28). Inklusio digitalak indarra hartu du COVID-19aren pandemia hasi zenetik, eta, horregatik, gizartea eten digitalaren arazoaz kontzientziatzeko ekimenak eskaintzen hasi dira, baita adinekoei tresna teknologikoen erabilera irakasteko prestakuntza programak ere.

Globalki, HelpAgek 80 herrialde baino gehiagotara hedatzea lortu du, gobernu nazionalekin lankidetzan aritzea eta adineko pertsonen inklusibotasun faltaz kontzientziatzea munduko leku guztietan. Gainera, 400.000 adinekori prestakuntza, laguntza ekonomikoak edo nekazaritza-sargaiak eman dizkie 6.000 elkarte baino gehiagotan.

Laia Salomen lanak erakutsi du estimulazio kognitiboko aplikazio batek nola laguntzen duen memoria, orientazioa eta hizkuntza hobetzen eta zaintzen, eta egoera animikoa hobetzen

b. Adinekoentzako estimulazio kognitiboko aplikazioa

Kasu honetan, diseinua egokitzeko estrategia erabiltzen da adinak adinekoei ezartzen dizkien oztopoari (narriadura kognitiboa) irtenbidea aurkitzeko, gizartean parte hartzen edo integratzen laguntzeko.

Laia Salom psikologiako ikasle baten lanak erakutsi du adinekoentzako estimulazio kognitiboko aplikazio batek lagundu dezakeela oroimena, orientazioa eta hizkuntza hobetzen eta zaintzen eta haien gogo-aldartea hobetzen (29). Aplikazio honen diseinua adinekoen gaitasun teknologikoetara egokitu da. Colisée Fundazioak dirulaguntza eman dio.

Salomek bere azterketan antzeman duen mugetako batek errebelazio baliotsua eskaintzen du: ez dago aplikazioa probatu ahal izateko telefono mugikorra nola erabili dakien

Finantzen kudeaketa adinekoek gehien egiten duten jardueretako bat da

adinekorik. Horren ondorioak are garrantzi handiagoa ematen dio aurreko orrialdeetan aztertutako prestakuntza-estrategiaren beharrari.

c. DEFINE proiektua

DEFINE proiektuak prestakuntzaren estrategiari ere heltzen dio, baina ñabardura txiki batekin: finantza digitalei buruzko prestakuntza. Finantzen kudeaketa adinekoek gehien egiten duten jardueretako bat da (30). Honi gehitu behar zaio zibersegurtasunean gaur egun dagoen arazo larria, biktima potentzialak adinarekin aurrera egin ahala hazten ari baitira. Proiektu honen garrantzia aipatutako bi gertakarien emaitza da.

Santander bankua Alakanteko Unibertsitatearekin bat egin du proiektua sortzeko. Proiektua Europako Batzordeak finantzatzen du. Proiektuaren helburu nagusia da pertsona seniorrek finantza-merkatuetan parte har dezaten laguntzea, partaidetza-kostuak murriztuz ezagutza informatikoak hobetzeari esker, eta, ondorioz, inbertitzeko eta ulertzeko dituzten aukerei esker. Adinekoen trebetasun digitalak indartzeak, eragiketa okerren eta iruzurren kopurua murrizten du.

Proiektuak dagoeneko badu bere harrera ona erakusten duten datuak: 2020az geroztik, 700.000 pertsona baino gehiago trebatu dira finantza-alfabetizazio digitalean.

d. ExpertClick: Landa eremuetan adinekoentzako IKT prestakuntza

ExpertClick adinekoentzako online edo aurrez aurreko prestakuntza programa bat da, batez ere landa-eremuetakoa. Ziberboluntarioen Fundazioak eta Espainiako Bankuen Elkartearen (AEB) Fundazioak sortu dute, Gizarte Eskubideen Ministerioaren eta 2030 Agendaren laguntzarekin (31). Prestakuntzaren estrategiaz baliatuta, publiko horren independentzia eta autonomia pertsonala handitzea du helburu, komunikatzeko, izapideak egiteko eta gizartean

modu aktiboan parte hartzeko orduan, bere autoestimua hobetuz eta zahartze aktibo eta osasungarria bultzatuz.

Ikastaroek, aurrez aurrekoek zein digitalek, 6 orduko iraupena dute, eta tresnak erabiltzen ikasten da, eskaintzen dituzten erraztasunak ezagutzeko. Adibidez, bideo-deiak eta banku-kudeaketak egiten, hitzordu medikoak eskatzen, online erosten edo sare sozialak kudeatzen ikasten dute.

200 erakundek baino gehiagok babestu dute porgrama hau, 500 tailer baino gehiago eginez eta 3.000 pertsona baino gehiago prestatuz. Gainera, parte-hartzaileen artean aldeko iritziak ere baditu.

Vincles aplikazioak adineko pertsonak konektatzea eta isolamendua saihestea bilatzen du teknologiari esker

e. Mayors Challenge: Vincles BCN

Kasu honetan, proiektua pertsona seniorren parte-hartze sozialaren erronkari irtenbidea aurkitzen saiatzen da aplikazio digital baten bidez.

Mayors Challenge arazo sozial eta ekonomikoei irtenbidea emango dien proiektu sortzaile eta berritzaile bat garatzeko sari ekonomikoa duen lehiaketa da (32). 2014ko proiektu irabazlea Bartzelonako enpresa bat izan zen, Vincles izeneko aplikazio bat sortu zuena adineko pertsonak haien artean konektatzeko eta teknologiari esker isolamendua saihesteko (33). Aplikazioa, txat edo berehalako mezularitza-taldeetan datza, adinekoen garapen soziala errazteko, zahartze aktiboa bultzatuz eta isolamenduari aurre eginez.

Proiektuaren eraginari buruzko daturik ez da ezagutzen, baina maila geografikoa beste hiri batzuetara zabaltzeko asmoa dago.

f. EmancipaTIC

EmancipaTICek adinekoen prestakuntzaren eta laguntza teknikoaren arteko estrategia hibridoaren beste adibide bat da. EmancipaTIC irabazi-asmorik gabeko erakundea da, eta adinekoen inklusioa du ardatz, teknologien laguntzari esker (34).

EmancipaTICek doako lege-laguntza eta aholkularitza digital seniorra eskaintzen ditu, zerbitzu digitalen hornitzaileen produktuen irisgarritasuna errazteko

50 urtetik gorakoentzako prestakuntza teknologikoko zerbitzuak eskaintzeaz gain, EmancipaTICek lege eta zibersegurtasun arazoak konpontzea proposatzen du. Horretarako, doako lege-laguntza eta aholkularitza digital seniorra eskaintzen ditu, zerbitzu digitalen hornitzaileen produktuen irisgarritasuna errazteko.

Ekimen honek lankidetza ahalbidetzea lortu du Polizia Nazionalarekin, Cabifyrekin, Nextdoorrekin eta HelpAge International Españarekin, besteak beste.

g. Orange Pertsonan eta Nire Finkoa

Orangek publiko seniorrari zuzendutako bi proiektu aurkezten ditu: Orange Pertsonan eta Nire Finkoa (35). Lehenengoa prestakuntzaren estrategian oinarritzen da, eta bigarrenak laguntza teknikoaren estrategiari jarraitzen dio.

Orange Pertsonan adinekoentzako prestakuntza praktikoa da, gizartean parte har dezaten sustatzeko helburuarekin. Proiektu honen ardatza bizitzarako eta enplegurako gaitasun digitalen inguruko prestakuntza da. Orange dendetan emandako klase pertsonalizatuen bidez, IKTen erabilera arduratsu eta seguruan alfabetatzeko laguntza eskaintzen du. Ekimenak belaunaldien arteko eten digitala murrizten lagundu nahi du, eguneroko zereginak ikasiz, hala nola bideo-deiak egitea edo Googlen bilatzea.

Orangek Nire Finkoa izeneko beste ekimen bat ere badu, adineko pertsonei telefono finkoko linea mugikorrarekin lotzea eta horrela komunikaziorik ez galtzea, eskaintzen duena. Horrela, Orangek konfigurazioa kudeatzen du eta adineko pertsonak beren etxeetan isolatuta ez geratzea errazten du dei baten zain, baizik eta kanpoan egonda kontaktatu ahal izatea, finkora zein mugikorrera deitzen badiete.

Proiektu hauei esker, beste erakunde batzuetan zerbitzu espezializatu horiek ez zituzten adinekoak erakarri eta fidelizatzea lortu dute.

h. 3S Senior Designs

3S Senior Designs adinekoentzako espazioen sorkuntzan espezializatutako diseinu estudio bat da

Azkenik, 3S Senior Designs teknologia eta azpiegitura digitalak adinekoen beharretara egokitzeko estrategian oinarritutako enpresa garapenaren adibide bat da.

3S Senior Designs egoitzak, erakunde-espazioak, hirigintza-proiektuak eta adinekoentzako barnealdeak sortzen espezializatutako diseinu estudioa da (36). Egokitzapenak askotarikoak dira eta gauzatu beharreko proiektu motaren araberakoak dira, hala nola irrist egin ez dezaten zoru mota batetik, etxeko gela guztietan sentsoreak dituzten sistema domotikoetara joan daitezke, zerbait gertatuko balitz berehalako laguntza izateko. 3S Senior Designsen proiektu zerrendak mendekotasuna duten adinekoentzako etxebizitzak, adineko independenteentzako urbanizazioak eta adinekoentzako mediku-zentroak ditu.

Proiektu horietako batzuek aintzatespenak jaso dituzte, hala nola Lomas de los Monteros konplexuak, Andaluziako Juntak ondare-interesekotzat jo baitu.

Bizkaia
nagusi intelligence center

4. ONDORIOAK

Teknologia digitalen erabiltzaile seniorren gehitzeak babes eta laguntza premia berriak sortzen ditu

Txosten honetan adinekoei dagozkien teknologia digitalen erabilgarritasun erronka nagusiak planteatu dira, eta erronka horiei erantzuteko estrategia eta irtenbide zehatzak identifikatu dira. Lan honen helburua ez zen egungo egoeraren erretratu zehatza egitea, baizik eta errealitate hori eraldatzen lagun dezaketen gogoeta eta ekintza ildoak eskaintzea. Laburbilduz, bost ondorio nabarmentzen dira, lan honetan jasotako erronka, estrategia eta irtenbideetan oinarrituta.

1. Lehenengo ondorioa da belaunaldien arteko eten digitala murrizten ari dela, eta murrizketa horrek, aldi berean, aukera eta erronka bat dakarrela zilarrezko ekonomian diharduten enpresentzat. Teknologia digitalen erabiltzaile diren seniorren gehitzeak babes eta laguntza premia berriak sortzen ditu. Formakuntzak adinekoen gaitasun digitalak indartzeko garrantzitsuak badira ere, ez dira nahiko: teknologien etengabeko bilakaerak etengabeko hezkuntza eskatzen du, eta hori Orangek garatu dituen euskarri teknikoko irtenbide berritzaileen bidez erraztu daiteke. Komunikazio kanalak biderkatu beharrean, Orangek teknologia berrietarako sarbidea erraztu du, linea finko eta mugikorretarako telefono zenbaki bakarra eskainiz, eta, aldi berean, alfabetizazio digitaleko klase pertsonalizatuak ematen ditu.

2. Kasu honek gure azterketaren bigarren ondorioa aurkezten du: adinekoentzako teknologia digitalen erabilgarritasuna hobetzeko estrategia zehatz bat lantzeak ikuspegi desberdinak aukeratu eta konbinatzea eskatzen du. Izan ere, erabilgarritasun horrek planteatzen dituen erronken konplexutasunak faktore anitzeko estrategiak ezartzen ditu. Hala ere, horrek ez du esan nahi erronka guztiei aldi berean aurre egin behar zaienik. Beraz, zilarrezko ekonomiaren enpresa teknologikoen erronka estrategikoa produktu edo zerbitzu mota bakoitzerako faktore garrantzitsuak hautatzea eta faktore horien arteko sinergia sortzean datza. Horrela, adibidez, Banco Santanderrek zibersegurtasuna lehenetsi du, bere jarduera sektorean erabilgarritasun digitalaren funtsezko baldintza baita, baina helburu hori betetzeko prestakuntza estrategia bat planteatzen du. Bestalde, Laia

Erabilgarritasun teknologikoko irtenbideak adinekoentzat ez ezik, adinekoekin ere egin behar dira

Salomen ikerketak, aplikazio digitalen diseinua adinekoen beharretara egokitzeak publiko horren ikaskuntza erraztu dezakeela erakusten du. Laburbilduz, enpresa bakoitzak bere produktu edo zerbitzuetarako konbinazio estrategiko egokiena aurkitu behar du.

3. Adineko biztanleen artean erabilgarritasun digitalaren erronka guztietarako konponbide unibertsalik ez badago ere, eremu horretako irtenbide arrakastatsu guztien arteko puntu komun bat identifika daiteke: Design Thinking motako baterako metodologia berritzaileak, adinekoak eta etorkizuneko erabiltzaileak diseinuaren lehen fasetik txertatzen dituztenak. Oso garrantzitsua da ulertzea adinekoen zein oztopo dituzten eguneroko bizitzako egoera zehatz eta operatiboetan, eta tresnak berriz diseinatzea, beren premien arabera behar bezala konpontzeko. Printzipio horiek aplikatuz, EmancipaTIC, Vincles BCN edo ExpertClick, adinekoek euren beharretara egokitutako irtenbideak garatzen parte hartzean oinarritzen dira. Esperientzia horien irakaskuntza nagusia da erabilgarritasun teknologikoko irtenbideak ez direla adinekoentzat bakarrik egin behar, baizik eta pertsona horiekin ere egin behar direla.

4. Gainera, adibide horiek azpimarratzen dute adineko erabiltzaileen kolektiboa anitza dela, kolektibo horren barruan oso egoera heterogeneoak baitaude. Beraz, erabilgarritasun-soluzioen diseinuan parte hartuko duten adinekoen profilak aukeratzea soluzioak ulertzeko fasearen puntu kritiko bat da. Fase honen amaieran, prototipoak egin eta ahalik eta erabiltzaile gehienekin testatu behar dira, erabilgarritasun arazoak egokitzeko. Zilarreztatutako populazioaren adierazgarritasuna ziurtatzeko, konponbide digitalen sorkuntzan eta proban sartu behar dira biztanleria hori osatzen duten hiru segmentuen ordezkariak: adineko aktiboak, zahartze aktiboarekin bizi direnak eta bizitza fisikoki aktiboa dutenak; adinekoak gaixotasun kronikoekin, mediku-arreta erregularra behar dutenak; eta mendeko adinekoak, eguneroko jarduerarako laguntza behar dutenak hurrengo taulan, txosten honetan hautatutako soluzio bakoitzaren garapenean inplikatutako profilak deskribatzen dira.

IRTENBIDEAK	NAGUSI ACTIBOAK	GAIXOTASUNA DUTEN NAGUSIAK	MENDEKOTASUNA DUTEN ADINEKOAK
Orange pertsonan	☑	☑	☒
Help Age International	☑	☑	☒
DEFINE proiektua	☑	☑	☒
ExpertClick	☑	☑	☒
Mayors Challenge	☑	☑	☑
Estimulazio cognitiboko app	☒	☑	☑

Teknologia digitalen erabilgarritasuna hobetzeko, ekosistemak sortu behar dira. Mota guztietako ikusleek teknologia horiek erabil ditzaten.

5. Vincles BCN eta ExpertClick adibideek adierazten dute erabiltzaile horien inplikazioa tokian antolatu behar dela, pertsona zaharrenak bizi diren landa edo hiri komunitateetan. Beraz, adin tarte horietan teknologia digitalen erabilgarritasuna hobetzeko, mota guztietako hartzaileek teknologia horiek erabiltzeko ekosistema egokiak sortu behar dituzte. Agintariek zeregin erabakigarria izan dezakete ekosistema horien ezarpenean. Help Age International edo 3S Senior Designs bezalako ekimenak estatuko edo eskualdeko gobernuen laguntzaren mende daude. Ondorioz, badirudi sektore publikoaren eta pribatuaren arteko lankidetza funtsezkoa dela adineko pertsonei zuzendutako erabilgarritasun irtenbide digitalak bultzatzeko eta mantentzeko.

Bizkaia
nagusi intelligence center

5. BIBLIOGRAFIA

[1] *Akinola S. How can we ensure digital inclusion for older adults? World Economic Forum [Internet]. 2021 [Accessed 26 May 2022]. Available in: https://www.weforum.org/agenda/2021/10/how-can-we-ensure-digital-inclusion-for-older-adults/*

[2] *UIT. Nuevo Índice de Acceso Digital. [Internet]; 2022. [Consultado el 28 de mayo de 2022]. Disponible en: https://www.itu.int/itunews/manager/display.asp?lang=es&year=2003&issue=10&ipage=infrastructure&ext=html*

[3] *INE. Población que usa Internet de manera frecuente (al menos una vez a la semana). [Internet]; 2021. [Consultado el 22 de mayo de 2022]. Disponible en: https://www.ine.es/ss/Satellite?L=es_ES&c=INESeccion_C&cid=1259925528559&p=1254735110672&pagename=ProductosYServicios%2FPYSLayout*

[4] *Mayores UPD. Informe sobre brecha digital. [Internet]; 2021. [Consultado el 15 de mayo de 2022]. Disponible en: https://www.mayoresudp.org/wp-content/uploads/2021/07/54461ISAS01-Baro%CC%81metro-Mayores-2021_I.pdf*

[5] *Fundación MAPFRE. II Barómetro del Consumidor Sénior. [Internet]; 2021. [Consultado el 27 de mayo de 2022]. Disponible en: https://documentacion.fundacionmapfre.org/documentacion/publico/es/media/group/1299.do*

[6] *Leite A. Envejecimiento en la era digital: estrategias para lograr la inclusión. [Internet]. Reab; 2021. [Consultado el 20 de mayo de 2022]. Disponible en: https://www.reab.es/envejecimiento-en-la-era-digital-estrategias-para-la-inclusion-digital-y-el-empoderamiento/*

[7] Alcaide JC. Tecnología y ocio digital en las personas mayores. CENIE Centro Internacional sobre el Envejecimiento [Internet]. 2021 [Consultado el 26 de mayo de 2022]; Disponible en: https://cenie.eu/es/blogs/silver-economy-una-realidad-abierta/tecnologia-y-ocio-digital-en-las-personas-mayores

[8] Montserrat I, Castillejos Hernández G. Curso-taller para la enseñanza de la tecnología a las personas adultas mayores. Programa de rezago tecnológico. [Internet]; 2020. [Consultado el 18 de mayo de 2022]. Disponible en: https://www.researchgate.net/publication/352520187_Curso-taller_para_la_ensenanza_de_la_tecnologia_a_las_personas_adultas_mayores_Programa_de_rezago_tecnologico

[9] Arroyave Zambrano PM, Ocampo Arias J, Sánchez Velásquez SP, Vega AO. Inclusión digital como opción aportante al envejecimiento activo. E-Ciencias de la Información [Internet]. 2020 [Consultado el 26 de mayo de 2022]; 10 (2): 123-136. Disponible en: https://www.redalyc.org/journal/4768/476864884006/html/

[10] Kidron E, Yang V. How to close the digital gap for the elderly. [Internet]. World Economic Forum; 2022. [Accessed 22 May 2022]. Available in: https://www.weforum.org/agenda/2021/01/too-old-is-simply-a-myth-tech-companies-narrow-the-digital-gap-for-the-elderly/

[11] Agudo Prado S, Fombona Cadavieco J, Pascual Sevillano M. Magister. La alfabetización digital de las personas mayores en Asturias. [Internet]. 2016 [Consultado el 25 de mayo de 2022]; 28 (1): 1-6. Disponible en: https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0212679616300068

[12] Ley Orgánica 3/2018, de 5 de diciembre, de Protección de Datos Personales y garantía de los derechos digitales. [Internet]. Boletín Oficial del Estado; 2018. [Consultado el 19 de mayo de 2022]. Disponible en: https://www.boe.es/eli/es/lo/2018/12/05/3/con

[13] Pessoa C. ¿Por qué es importante la inclusión digital para las personas mayores? [Internet]. Reab; 2022. [Consultado el 1 de junio de 2022]. Disponible en: https://www.reab.es/por-que-es-importante-la-inclusion-digital-para-las-personas-mayores/

[14] Edix. La alfabetización digital. [Internet]; 2021. [Consultado el 17 de mayo de 2022]. Disponible en: https://www.edix.com/es/instituto/alfabetizacion-digital/

[15] Juárez BF. La alfabetización digital para adultos mayores. [Internet]. Universidad Autónoma de México; 2016. [Consultado el 27 de mayo de 2022]. Disponible en: http://132.248.9.195/ptd2016/septiembre/0750603/0750603.pdf

[16] Fontalba A. El poder de una llamada. Gestión Clínica Varela. [Internet]; 2021. [Consultado el 27 de mayo de 2022]. Disponible en: http://gestionclinicavarela.blogspot.com/2021/06/el-poder-de-una-llamada.html

[17] Gálvez G. Edadismo y riesgo de darwinismo tecnológico. Gestión Clínica Varela. [Internet]; 2022. [Consultado el 27 de mayo de 2022]. Disponible en: http://gestionclinicavarela.blogspot.com/2022/03/edadismo-y-riesgo-de-darwinismo.html

[18] Inzitari M. Salud digital: acerca de desigualdades en los ancianos. [Internet]. Gestión Clínica Varela; 2021. [Consultado el 20 de mayo de 2022]. Disponible en: http://gestionclinicavarela.blogspot.com/2021/11/salu-digital-acerca-de-desigualdades-en.html

[19] Blog ruralvía. Cómo ayudar a las personas mayores a utilizar la tecnología. [Internet]; 2020. [Consultado el 27 de mayo de 2022]. Disponible en: https://blog.ruralvia.com/como-ayudar-a-las-personas-mayores-a-utilizar-la-tecnologia/

[20] Aranha M, James K, Deasy C, Heavin C. Exploring the barriers and facilitators which influence Health adoption among older adults: A literature review. Gerontechnology [Internet]. 2021 [Accessed 26 May 2022]; 20 (2): 1-16. Available in: https://journal.gerontechnology.org/archives/2e0cb6b8554b4b50a1077f1449c06fe8.pdf

[21] Tyagi P. 4 ways to improve the lives of older people. [Internet]. World Economic Forum; 2021. [Accessed 27 May 2022]. Available in: https://www.weforum.org/agenda/2021/10/healthy-ageing-older-people

[22] Westcott K, Arbanas J, Arkenberg C, Auxier B. Digital media trends, 16th edition: Toward the metaverse. [Internet]. Deloitte; 2022. [Accessed 26 May 2022]. Available in: https://www2.deloitte.com/us/en/insights/industry/technology/digital-media-trends-consumption-habits-survey/summary.html

[23] Diputación Foral de Bizkaia. Las personas mayores y los medios de comunicación en Bizkaia. [Internet]; 2011. [Consultado el 23 de mayo de 2022]. Disponible en: https://www.bizkaia.eus/home2/Archivos/DPTO3/Temas/Pdf/medios_WEB_ca.pdf?hash=52f94f76a7c547c3b21a88aa0e6177c9

[24] Cedeño MAM, Barreiro LMÁ. Conectividad en tiempos de pandemia en el adulto mayor Centro Gerontológico Santa Gema de Galgani. Socialium [Internet] 2021 [Consultado el 27 de mayo de 2022]; 5 (2): 266-281. Disponible en: https://doi.org/10.26490/uncp.sl.2021.5.2.929

[25] Gobierno de España. España Digital 2025. [Internet]; 2020. [Consultado el 29 de mayo de 2022]. Disponible en: https://www.lamoncloa.gob.es/presidente/actividades/Documents/2020/230720-Espa%C3%B1aDigital_2025.pdf

[26] World Health Organization (WHO). Decade of healthy ageing 2020-2030. [Internet]; 2019. [Accessed 18 May 2022]. Available in: https://cdn.who.int/media/docs/default-source/decade-of-healthy-ageing/final-decade-proposal/decade-proposal-final-apr2020-en.pdf?sfvrsn=b4b75ebc_25&download=true

[27] Help Age International. Annual report. [Internet]; 20201. [Accessed 22 May 2022]. Available in: https://www.helpage.org/who-we-are/annualreport/

[28] Help Age España. Help Age España. [Internet]; 2022. [Consultado el 25 de mayo de 2022]. Disponible en: https://www.helpage.es/helpage-espana/

[29] Geriatricarea. Un estudio sobre una app de estimulación cognitiva para mayores premiada por la Fundación Colisée. [Internet]; 2022. [Consultado el 17 de mayo de 2022]. Disponible en: https://www.geriatricarea.com/2022/05/26/un-estudio-sobre-una-app-de-estimulacion-cognitiva-para-mayores-premiada-por-la-fundacion-colisee/

[30] Banco Santander. Santander se suma al proyecto DEFINE con la Universidad de Alicante para la educación en finanzas digitales de los mayores de 60 años [Internet]; 2021. [Consultado el 26 de mayo de 2022]. Disponible en: https://www.santander.com/es/sala-de-comunicacion/notas-de-prensa/2021/10/santander-se-suma-al-proyecto-define-con-la-universidad-de-alicante-para-la-educacion-en-finanzas-digitales-de-los-mayores-de-60-anos

[31] Expertclick. Ejemplo de programa en activo para enseñar. [Internet]; 2022. [Consultado el 20 de mayo de 2022]. Disponible en: https://expertclick.org/#project

[32] Bloomberg. Mayors Challenge. [Internet]; 2022. [Accessed 27 May 2022]. Available in: https://www.bloomberg.org/government-innovation/spurring-innovation-in-cities/mayors-challenge/

[33] Johns Hopkins University. In Barcelona, an app with a personal touch keeps seniors connected. [Internet]; 2022. [Accessed 23 May 2022]. Available in: https://bloombergcities.jhu.edu/news/barcelona-app-personal-touch-keeps-seniors-connected

[34] EmancipaTIC. Conócenos. [Internet]; 2022. [Consultado el 30 de mayo de 2022]. Disponible en: https://www.emancipatic.org/

[35] Montoto Sánchez M. Orange ofrece acompañamiento y formación digital a los mayores en sus tiendas. [Internet]. NOBBOT; 2022. [Consultado el 27 de mayo de 2022]. Disponible en: https://www.nobbot.com/personas/personas-mayores-orange-formacion/

[36] 3S Senior Designs. Proyectos Senior Living. [Internet]; 2022. [Accessed 29 May 2022]. Available in: https://3sspain.com/proyectos/senior-living/

Bizkaia
nagusi intelligence center

NIC: Nagusi Intelligence Center
Aita Gotzon kalea, 37
3 eta 4 solairuak
48610 Urduliz Bizkaia
NIC@bizkaia.eus